

ÖĞRENME ALANI: BİREY VE TOPLUM

1. ÜNİTE HAKLARIMI ÖĞRENİYORUM

KONU 1: BİZ BU TOPLUMUN BİR ÜYESİYİZ

Denizlerin su damlacıklarıyla bir araya gelmesiyle oluştukları gibi toplumlar da bireylerden meydana gelir. Toplumu oluşturan insanlar çeşitli amaçlar için bir araya gelirler:

**Temel ihtiyaçların karşılanması (beslenme, barınma, giyinme vb.)

**İnsanlara faydalı olma

**doğal çevreyi koruma

**eğitim, sağlık, adalet, güvenlik ihtiyaçlarının karşılanması bu amaçlardan bazılarıdır.

İnsanlar yaşamları boyunca çeşitli grup ve kurumların içinde bulunurlar.

İnsanların içinde yer aldığı başlıca gruplar aile, okul ve toplumdur.

Aile, katıldığımız ilk sosyal gruptur.

Her insan bir bireydir. Her birey bir ya da daha fazla grubun içinde yer alır. Bir kimse birden çok grubun içerisine yer alabilir ve her grupta farklı roller üstlenebilir.

GRUP- KALABALIK(TOPLULUK)

Toplumu oluşturan insanlardan her birine **Birey** denir. En az iki birey veya nesne grubu oluşturur. Grup ve kalabalık arasında farklar vardır.

Davranış : Bir kimse ya da olay karşısında bireyin almış olduğu durumdur.

Grup: Ortak bir amacı olan bireylerin bir araya gelmesiyle oluşan geçici topluluklara denir.

** aile üyeleri

** sınıf arkadaşları

** çalışma arkadaşları

** spor takımı

** izci kulübü

** proje hazırlama ekibi

** halk oyunları grubu

** servis arkadaşları

** akrabalar

** eğitsel ve sosyal kulüpler

Kalabalık: Rastgele bir araya gelmiş insan topluluklarıdır.

**Konser izleyicileri,

**caddede gezenler

**sahilde güneşlenen insanlar,

**markette alışveriş yapanlar,

**sinemada film izleyenler

**okul bahçesindeki veliler kalabalığa verilecek örneklerdir.

KALABALIK ve GRUP ARASINDAKİ FARKLAR

Kalabalık	Grup
-----------	------

Rastlantı sonucu bir araya gelirler.	İsteyerek planlayarak bir araya gelirler.
Ortak amaçları yoktur.	Ortak amaçları vardır.
Birbirlerini yakında tanımazlar.	Birbirlerini yakından tanırırlar.
Aralarında ilişki ve alışveriş yoktur.	Aralarında ilişki ve alışveriş vardır.
Süreklilik yoktur.	Süreklilik vardır.

✓ İçinde yer aldığımız en önemli grup ailedir.

KURUM

Toplumsal bir görevi yerine getirmek için kurulmuş genellikle devletle ilişkisi olan uzun süreli kuruluşlardır. Aile en küçük kurumdur.

Not: Aile hem grup hem kurumdur.

Resmi ve özel kurumlar olarak ikiye ayrılır.

Resmi Kurumlar: Devletin açtığı kurumlara denir.

**Okullar,

**hastaneler,

**belediye,

** sağlık ocakları,

**emniyet müdürlükleri,

**vergi dairesi,

**nüfus müdürlükleri resmi kurumlardır.

Özel Kurumlar: özel kişi ve kuruluşlar tarafından kurulup işletilen kurumlardır.

**Özel okullar,

**eczaneler,

**özel hastaneler,

**dershaneler,

** özel sürücü kursları.

KURUMUN ÖZELLİKLERİ

1. Kanunlar ve yazılı kurallar çerçevesinde kurulur.

2. Toplumun gereksiniminden ort. çıkar

gereksinimden ortaya çıkar.

3. Bir hizmet veya mal üretir.

4. Gönüllü ve maaşlı çalışanları vardır.

5. Başka kurumlarca denetlenir.

6. Bağlı bulunduğu üst kurumları vardır.

7. Yetkileri ve sorumlulukları yazılı kurullarla

belirlenmiştir.

Not: Her kurum bir gruptur ancak her grup bir kurum değildir.

KONU 2: ROLLERİMİZ

ROL: Bir işte veya ortamda bir kimsenin üzerine düşen göreve **rol** denir. Bir başka deyişle; **üyesi olduğumuz grupta üstlenmemiz gereken görevlerdir.**

• Anne, baba, ağabey, abla gibi sözcükler aile içinde üstlenilen rolleri ifade eder.

• Futbol takımında kalecilik, forvet oyuncusu bir roldür.

- Öğretmenlik, okul müdürlüğü, sınıf ve kulüp başkanlığı birer roldür.
- Birden fazla grup içinde yer alıyorsak her grupta farklı bir rolümüz olur.

Örneğin;

- **ailede abla,
- **fabrikada işçi,
- **sınıfta sınıf başkanı,
- **futbol takımında kaptan,
- **tiyatro kulübünde oyuncu
- **evde çocuk
- **minibüste yolcu olabiliriz.

Önemli olan üstlenilen role uygun davranmak ve üzerimize düşen görevi yerine getirmektir.

GÖREV: Bir grup içinde yer alan bireylerin rollerinin gereğini yerine getirme zorunluluğudur.

- Anne ve babanın ailenin geçimini sağlamak ve çocuklara bakmak zorunda olması,
- Öğrencinin okula gitmek ve ödevlerini yapmak zorunda olması,
- Futbol takımında kalecinin gol yememek için çalışması birer görevdir.

Her birey grup içinde üstlendiği rolünün gereği olan görevini yaparken sorumluluk bilinciyle hareket etmelidir. Grup içinde sorumluluğu yerine getirmediği zaman grubun başarısını azaltır, amacına ulaşmasına engeller

KONU 3: HAKLARIMIZ VE SORUMLULUKLARIMIZ VAR

SORUMLULUK: Bir gruba üye olan bireylerin üstlendiği rolün gereklerini yerine getirmesidir. Ailemize, okula, ülkemize karşı sorumluluklarımız vardır.

Üyesi olduğumuz grup ve kurumlardaki rollerimizi, sorumluluklarımızı ve haklarımızı bilmeliyiz. **Bunları bilip yerine getirirsek;**

- Güven duygumuz artar.
- Karşılıklı ilişkiler güçlenir.
- Toplumsal refah düzeyi artar.
- Sorumluluk duygumuz gelişir.
- Kişiliğimiz olumlu yönde gelişir.
- Birlik içinde, uyumlu yaşarız.

A) Ailemize karşı sorumluluklarımız

- **Çalışma masasını düzenlemek
- **Odamızı toplamak
- **giysilerimizi dolaba yerleştirmek
- **ev kurallarına uymak
- **evde anneye yardım etmek
- **büyüklerimize karşı saygılı olmak

B) Okulumuza karşı sorumluluklarımız

- **derslere zamanında girip çıkmak
- **okuldaki herkese karşı saygılı olmak

- **dersleri dilemek
- **okul eşyalarını korumak
- **sınıfı ve okulu temiz tutmak

C) Ülkemize karşı sorumluluklarımız

- **askere gitmek
- **kanunlara uymak
- **seçimlerde oy kullanmak
- **Vergi vermek
- **ülkemizi sevmek

HAK: Bir gruba dâhil olan bireylerin neleri yapabileceklerini gösterir.

Hak ve sorumluluklar birbirlerinin tamamlayıcısıdır. Bir grup ya da kurumda hak sahibi olmayı da beraberinde getirir.

**Kişilerin haklarının bir kısmı yasalar tarafından güvence altına alınmıştır.

**Bazı haklar ise ahlaki açıdan önemlidir.

Örneğin:

NOT:

Sınıf **grubuna** üyeyim

Öğrencilik benim **rolüm**

Eğitim almak **hakkım**

Derslere düzenli çalışmak okul kurallarına uymak benim **sorumluluğum**

KONU 4: ÇOCUK HAKLARINA YOLCULUK

KAVRAMLAR

Temel hak ve özgürlükler: Kişilerin doğuştan sahip olduğu ve devredilemez, vazgeçilemez, dokunulamaz olan ve anayasa tarafından güvence altına alınan hak ve özgürlüklerdir.

Bildirge (Beyanname): Bir kimsenin bir resmi kuruluşa herhangi bir durumu haber vermek için verdiği çizelgedir.

Kimlik: Herhangi bir varlığı veya nesneyi tanıtan özelliklerin tümü

Sözleşme: İki veya daha çok kişinin herhangi bir konu üzerinde anlaşmaya varmaları yani uzlaşma.

Temel hak ve özgürlüklerin bazıları şunlardır;

- ✎ Yaşama hakkı,
- ✎ Konut edinme hakkı,
- ✎ Konut dokunulmazlığı
- ✎ Çalışma hakkı,
- ✎ Eğitim hakkı,
- ✎ Mülkiyet hakkı,
- ✎ Hak arama hürriyeti,
- ✎ Din ve vicdan hürriyeti,
- ✎ Bilim ve sanat hürriyeti,
- ✎ Yerleşme ve seyahat hürriyeti,
- ✎ Kişi hürriyeti ve güvenliği
- ✎ Düşünce ve kanaat hürriyeti
- ✎ Kişi dokunulmazlığı hakkı

- ✎ Sağlıklı çevrede yaşama hakkı
- ✎ Seçme seçilme hakkı
- ✎ Özel hayatın gizliliği hakkı
- ✎ Haberleşme özgürlüğü

İnsanların sahip olduğu bu haklar ellerinden alınamaz.

ÇOCUK OLARAK HAKLARIMIZ

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 20 Kasım 1989 tarihinde kabul edilen Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, Türkiye Cumhuriyeti tarafından 14 Eylül 1990 tarihinde kabul edildi.

Bu sözleşmeyle çocukların hakları sözleşmeye imza atan tüm devletle tarafından resmen kabul edildi ve bu devletler bu hakları sağlama yükümlülüğü altına girdiler.

Sözleşmeye taraf olan devletler kendi yükümlülüklerindeki 18 yaşın altında bulunan çocuklara sözleşmede yazılı olan bütün hakları tanımakla yükümlüdür.

Aile ve sosyal politikalar bakanlığı bu sözleşmenin Türkiye'de uygulanmasını ve takibini gerçekleştirmektedir.

****Her insan 18 yaşına kadar çocuk sayılır.**

****Dünya çocuk hakları günü 20 KASIM günüdür.**

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme:

- 😊 Her çocuğun yaşama hakkı vardır.
- 😊 Her çocuğun zihinsel, bedensel, duygusal, gelişim hakkı korunmalıdır.
- 😊 Her çocuğun yeterli beslenme, barınma, dinlenme ve tıbbi bakım hakkı vardır.
- 😊 Her çocuğun oyun hakkı ve yeteneklerini geliştirebilme hakkı vardır.
- 😊 Her çocuğun sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı vardır.
- 😊 Her çocuğun isim, vatandaşlık, anne ve babasını bilme ve onlar tarafından bakılma hakkı vardır.
- 😊 Her çocuğun sosyal güvenlikten yararlanma hakkı vardır.
- 😊 Her çocuk dinlenme, oynama ve eğlenme hakkına sahiptir.
- 😊 Her çocuğun kendisi ile ilgili işlemlere katılma ve görüş bildirme hakkı vardır.
- 😊 Hiçbir çocuk ağır işlerde çalıştırılmaz.
- 😊 Her çocuğun din ve vicdan özgürlüğüne saygı gösterilmesi gerekir.
- 😊 Çocuklar her türlü sömür, kötü muamele, şiddet ve ihmale karşı korunmalıdır.
- 😊 Her çocuk her türlü sömürü ve ihmale karşı korunmalıdır.

😊 Tüm dünya çocukları bu haklardan herhangi bir ayırım yapılmadan yararlanma hakkına sahiptir. Çocuk haklarının korunması amacıyla **UNICEF**(Birleşmiş Milletle Çocuklara Yardım Fonu) kurulmuştur. UNICEF'in amacı dil, din, ırk, millet ayrımı yapmadan dünyadaki tüm çocuklara yardım etmektir.

Ülkemizde de bu amaçla **SHÇEK** (Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu) kurulmuş, yetiştirme yurtları açılmıştır.

Atatürk'ün Kişisel Özelliklerini Tanıyalım

Atatürk; ilme, araştırmaya ve yeniliklere önem veren çok yönlü bir liderdi.

- 😊 **Çok yönlülüğü:**
- 😊 **İleri görüşlülüğü:**
- 😊 **Gerçekçi bir lider olması:**
- 😊 **Açık sözlülüğü:**
- 😊 **İnsan ve millet sevgisi:**
- 😊 **Vatan ve millet sevgisi:**
- 😊 **Sabırlılığı ve disiplinli oluşu:**
- 😊 **Mantıklılığı:**
- 😊 **Sanatseverliliği:**
- 😊 **İdealleri olan bir liderdir.**